

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu Siculi
Caltanisettensis, In Alma Vniversitate nobilis Civitatis
Messanæ, Theologiæ Primarij Professoris. Explicatio
Decalogi Duabus distincta partibus**

In qua omnes ferè conscientiæ casus, ad decem Præcepta pertinentes,
mira brevitæte, claritate, & quantum licet, benignitate declarantur

Continens sex Libros posteriores in Decalogum, id est, expositionem
præceptorum secundæ tabulæ

Tamburini, Tommaso

Monachii, Anno M.DC.LIX.

Alloqui inimicum, n. 25.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39995

coarctandum offensum, ut statim ac injuria illata est, veniam dare teneatur, cum tunc satis sit, negativè se habere. Sufficiens ergo tempus prudentis arbitrio sit elapsum; Est enim supra humanam fragilitatem, recenti vulnere, necdum sedata animi perturbatione, offensum cogere ad positivam reconciliationem concedendam; quare tunc dilatio non erit signum odij, sed potius indicium infirmitatis humanæ.

s *Azor. Fill. Villalobos apud Trull. l. c. n. 11.*

23. Dico Secundò, si lædens nolit satisfactionem debitam asserre, & tamen veniam sibi dari postulet, obligaris quidem ostendere, te odium in animo nequaquam fovere, ceterum potes modestè tuam satisfactionem urgere, & illam ante reconciliationem expectare; rem enim tibi debitam expectas, & odij fomitem non tu ministras, sed adversarius, qui satisfactionem, quam potest dare, immerito negat.

24. Inquires: Inimicus, qui læsit, obligaturne à læso veniam submissò animo petere? Respondeo, frequentissimè hanc obligationem non cognosco: semel tamen, aut iterum cognosco. Nam primò, ejusmodi obligatio non adest, quoties aliam æquivalentem satisfactionem læsus exhibet, v. g. per pecuniam, per præventionem in honore, per amicitia signa, vel officia, per amicorum intercessionem &c. Secundò, quoties injuriæ inter inimicos factæ invicem se compensant. Tertiò, quoties læsus eam veniam petitionem, vel non curare, vel ad iracundi-

am magis ea incitari judicabitur, vel quando apud aliquos v. g. nobiles viros usui illa non est. Quarto, quoties is, qui offendit, multo superior est, ut non conveniat, à subdito veniam poscere, nisi fortè tanta fuerit injuria superioris, ut ad ejusmodi petitionem ipsum prudenti judicio urgeat. Quintò, quoties (inquit, hic Castrop. t.) præsumis, petita venia, & satisfactione pro tua parte exhibita, alium non corresponsum; tunc enim titulo compensationis, retinere, quasi in depositum, satisfactionem poteris, quousque videas alium paratum, debitum exhibere. Sextò, quoties offensus est absens, nec facile per alium conveniri potest. Septimò, quoties non est elapsum competens tempus, ut in simili dixi num. 22. Solum igitur tunc erit necessaria, quando gravis fuit læsio, & aliud remedium ad reconciliationem adhiberi vel non potest, vel omnibus à viro prudenti expensis, non debet; Sic filius respectu patris, subditus respectu religiosi Prælati, uxor respectu viri, servus respectu domini, in gravibus injurijs sæpe veniam petere debebunt; à quo alij facilius ex prædictis, vel similibus capitibus excusabuntur.

c *Castrop. t. 1. tr. 6. d. 1. p. 8. n. 10. ex Bonacina. u Trullench. l. c. citans Azorium.*

Alloqui Inimicum.

25. Inimicum non alloqui, signum per se odij non est, cum non sit omni proximo debita colloquendi familiaritas; tamen si ante conceptam animi-

inimicitiam cum eo sermones miscbas, obligaris, à colloquendo te non subtrahere, eo modo, ijsque limitationibus, quas dixi de salutatione, à num. 12.

x *Idem ibi, n. 12.*

26. Quando allocutio debita non est, si praevideas, ex tua allocutione fore, ut inimicus odium deponat, obligaris alloqui, si sine multa animi difficultate potes: nam si notabilem difficultatem patiaris, te nequaquam cogit; Ratio est, quia bonum speciale proximi, quale nunc est depositio odij, procurare ex charitate tenemur, cum aliquo incommodo, non autem cum magno.

27. Quando autem collocutio debita est, dubitatur, quisnam tunc eam incipere debeat? Sanè debet laedens; sanè inferior; sanè qui prior injuriam intulit, & rixae fuit quasi primus excusator; sanè, qui notabilius offendit, etiam si fuerit in offendendo posterior. Sed quid, si vel aequales moraliter fuerint injuriae, vel omnibus prudenter consideratis, non sit major ratio, quod potius incipiat unus, quam alter? Respondendo; Tunc utrique incumbet, capta occasione locutionem aggredi. Quod si accadat occasio, in qua uni potius, quam alteri secundum mores regionis, seu propter aliquam circumstantiam, uni conveniat loqui, non alteri, ille sermonem incipere debet, non hic, quia tunc ita recta ratio dicitur. Certè regulariter inter aequales ei incumbit prius salutare, qui coram altero pertransit, quivè de novo accedit, non vero illi, qui stat: simile igitur quid evenire potest in colloquendo,

Pari modo, si ego indigeam tuo auxilio in re quapiam, mihi incumbit loqui prius, auxilium postulando quam tibi, & sic in similibus.

28. In Monasterio quodam Monialium, duæ ex illis, post rixam nescio quam, profitebantur, omnibus advertentibus, per multos annos nunquam invicem colloqui; dubitavit earum Confessarius, an ex in peccato mortali versarentur, & obstinatè sic perseverantibus, an esset absolutio, & sacra Communio impetienda?

Equidem si per aliquam hebdomadam post rixam à colloquendo abstinuissent, non condemnassem de mortali, quia praesumi tunc potuisset, expectari interim, ut ira deservesceret, utque caperetur loquendi prudentior occasio, vel quid simile, unde non statim cessatio locutionis judicari potuisset odij signum. Eodem recidisset, si per aliquod non valdè longum tempus rarissimæ se obtulissent sermocinandi occasiones: nunc vero cum hac non supponas, puto, esse distinguendum. Et si quidem causa rixae fuit de re levi, ipsaque rixa fuit levis, erit, quantum est ex hoc capite odij, vel scandalum, hac omisso loquendi à mortali excusanda; esto, sit venialis, & ex alio capite v. g. ex gravi contemptu, vel simili possit esse peccatum grave.) Ratio est, quia tunc, maximè in timoratis, ut in simili diximus 13. non praesentitur, id oriri ex odio gravi. At si causa rixae fuit gravis, vel gravis rixa, certè cessatio loquendi, de mortali erit condemnanda, quia in his casibus cessatio loquendi per tot annos merito praesumitur, ab odio.

ab odio non levi proficisci. Porro Confessarii permaximè adhortentur omnes, præsertim eos, qui simul conviunt, ut in amicitiæ signis exhibendis prodigunt, ut ita dicam, non solum liberales: id enim nos reddit amabiles hominibus, Angelis, Deo. Odi ego acriter eos, qui semper amaro sunt vultu, & austero, nec erga subditos, confodalesque solum, sed multò magis superiorem, dum de S. Romualdo prudentissimo æquè ac sanctissimo Abbate, cujus hodie, cum hæc scribo, memoriam colimus, sic lego: ^a Vultu adeo lato semper erat, ut intuentes exhilararet: Nec immerito statim additur, magno apud Principes & Reges in honore fuit.

^a In festo S. Romualdi 7. Febr. 1. 2. Brev. Rom.

Desiderare malum alteri, ubi

De Invidia,

29. Inquires primò, an sicuti inimico licet velle malum punitionis, modo dicto, ita universim possit quis proximo malum ex aliquo motivo desiderare?

Respondeo. Certè non statim ac illud licet, sequitur & hoc licere; nam inimico desideratur illa punitionis poena, quam justè meretur; at proximo nullam merenti poenam malum desiderare, iniquum per se est. Id ergo diligentius discutere hac occasione, ne gravemur; & solent quidem afferri exempla: An possit filius mortem patris optare, vel de illa gaudere, non

ut malum patris; hoc enim esset odium execrandum; sed ut ipse filius paterna hæreditate fruatur? An mater possit desiderare mortem filia, ne illam alere, vel dotare cogatur? An possit subditus mortem cupere sui Prælati, ut Prælatum ipse succedat, vel ut ab eo Prælato sibi infenso liberetur? & similia. Si solum desideres, vel cum gaudio excipias ejusmodi effectus, hæreditatem, molestia carentiam, Prælaturam &c. facilis est responsio licitè enim hæc optas, vel amplecteris; quia non gaudes de alterius malo, sed de proprio bono. Certè non potest ^b quis licitè gaudere de fornicatione, de comestione carnis, ut facta die vetito &c. nec illa desiderare, ut tunc fiant, quia gauderet de peccato, illudque desideraret; tamen posito, quod hæc cum peccato quis commisit, potest de habita prole sibi complacere; deque viribus refectis, quia non de peccato gaudet, sed de effectu secuto, qui bonus est; ita in casu nostro.

^b L. Castrop. to. 1. tr. 2. d. 2. p. 10. §. 2. n. 11.

30. Rursus. Si desideres sub conditione, facilis item est responsio, licitè posse. Si quis enim hunc actum eliciat; *Si meus pater moreretur, ego hæreditate potirer. Si filia mea occumberet, ego molestia liberarer:* & si gauderet tunc ille non de patris vel filia morte, sed de hæreditate, deque carentia molestia, culpam odij non committeret, utpote qui simili modo, de bono suo gaudeat, non autem de alieno malo.

31. Denique si absolute desideres in hunc modum; *Cupio mortem patris,* non